



Eesti riigihaldusest

Kersti Sarapuu

Riigikogu liige, Eesti Keskerakonna omavalitsuskogu esimees

Riigihaldus kui tervik

*Kogu haldusreformi eelduseks ja tingimuseks peab olema **terviklik riigihalduse korrastamine** nii keskselt kui regionaalselt.*

Ilma selleta on kohaliku halduse reformi tagajärjed küsitavad, tulemuseks võib olla piirkondade veel suurem ääremaastumine ja ebavõrdsus.

President

Peame õigeks ja vajalikuks presidendi
otsevalimist demokraatliku riigi
kõrgeima võimu ehk rahva poolt.

Riigikogu

- ▶ Valitsuskoalitsioon tahab anda riigikogu liikmele õiguse kuuluda ka omavalitsuse volikogusse - ei toeta, päevapoliitiline, oht omavalitsuse sõltumatusele keskvõimust.
- ▶ Omavalitsusvaldkonnas puudub kohalikel omavalitsustel selge partner seadusandlikul tasandil – ettepanek moodustada Riigikogu alaline omavalitsus- ja regionaalkomisjon.

Vabariigi Valitsus

- ▶ Peame õigeks, et Vabariigi Valitsuses on riigihalduse minister, kelle haldusalas riigihalduse kujundamine terviklikult, sealhulgas omavalitsustemaatika ja rahastamine.
- ▶ Korrastada riiklik haldus regiooni ja maakonna tasandil. Riigi teenused ja järelevalve regiooni keskuse, maakonna keskuse, tõmbekeskuste „riigimajadest“.
Maavalitsused ja maavanemad muutunud poliitiliseks ja sisuliselt mõttetuks, kaotanud oma sisulise funktsiooni.

Vabariigi Valitsus

- ▶ Oleme vastu käsukorras koondamistele riigi avalikus halduses (750 aastas, nelja aastaga üle 3000 töötaja), selle hulgas munitsipaalkoolide õpetajad, haiglate töötajad, kultuurivaldkond. Peab lähtuma põhjalikust analüüsist, IT arendamisest, inimeste, KOV, ettevõtjate vajadusest riigiteenuste järele eri valdkondades ja piirkondades.
- ▶ Üldhariduse, sh gümnaasiumihariduse andmine peab jääma omavalitsuse õiguseks ja kohustuseks, ei poolda nn riigistamist.

Omavalitsusühendused

- ▶ Kujundada praegusest MTÜ-st avalik-õiguslik isik, seaduslike õiguste ja kohustustega, hetkel ainuke maakonna tasandi demokraatliku otsustamise koht.
- ▶ Seadusega vastutus maakonna tervikliku arengu eest.
- ▶ Seadustesse riigi ülesannete täitmise, ühiste asutuste, koostöö (ka maakonnapiiride ülese) põhimõtted, õigusruum, organisatsiooniline vorm.

Omavalitsusühendused

- ▶ Otsused maakonna omavalitsustele kohustuslikud.
- ▶ Maakonna ulatusega strateegilise planeerimise õigus ja kohustus - maakonnaplaneeringule, arengukavadele, sh valdkondlikele, teemaplaneeringutele kohustuslik õiguslik jõud.
- ▶ Anda üle maavalitsuste ülesanded koos rahastamisega, va riiklik järelevalve.
- ▶ Maakonna ühistransport tasuta.

Kohalikud omavalitsused

► Eesti Vabariigi põhiseadus:

Kohalik omavalitsus on valla või linna demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi.

► KOV ei ole ainult teeninduskombinaat!

Kohalikud omavalitsused

- ▶ Kohalike omavalitsuste tulubaasi üksikisiku tulumaksu osa tuleb taastada kriisieelsele tasemele võimalikult kiiresti, enne halduskorralduse võimalikke muudatusi - praegu 11,6% üksikisiku tulumaksust, koos lisandunud ülesannetega õige määr 12,13%.
- ▶ Oluliselt suurendada iseseisvat osa tulubaasis (praegu ca 1,5%), kogu maksubaasi täiendamine - omavalitsustele laekuv tulumaksu osa kohalikuks maksuks, õigus otsustada teatud piires ise maksumäära, ettevõtte tulumaksu osa, kinnisvaramaks, turismimaks jms.

Kohalikud omavalitsused

- ▶ Hariduse rahastamine vastavalt õpetajate palgatõusule.
- ▶ Kohalike teede hoiu rahastamine 30% osas kütuseaktsiisist.
- ▶ Ei poolda omavalitsuste kiirkorras sundühendamisi. Volikogude poolt ette valmistatud, põhjendatud ja kohaliku rahvaga läbiräägitud ühinemissettepanekute üle korraldada igas ühinevas omavalitsuses rahvahääletus.

Kohalikud omavalitsused

- ▶ Muuta kohaliku omavalitsuse volikogu seadust nii, et ühinevates valdades jaotatakse mandaate valmisringkondade kaupa, võttes arvesse nii elanike arvu kui ka territooriumi, eesmärgiks kogu valla elanike parem esindatus volikogus.
- ▶ Määratleda seaduses osavalla, külavanema õigused ja kohustused.
- ▶ Toetada rahaliselt põhjendatud ja rahva poolt heakskiidetud omavalitsuste vabatahtlikke ühinemisi ja eri tasandite koostööd.

Kohalikud omavalitsused

- ▶ Elukeskkonna ja ettevõtluse arendamiseks vajalik maa munitsipaliseerida.
- ▶ Ettevõtluse arendamine ja töökohtade loomine omavalitsustele seadusega pandud õiguseks ja kohustuseks koos rahastamisega.
- ▶ Esmatasandi arstiabi koos rahaga omavalitsuse kohustuseks, korraldamine maakonna omavalitsusühendustele.

Täna kuulamise eest!